

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Шухъафтын зэратырэ субъектхэм Адыгеир ахэфагъ

Тигъэзет къызэрэхиуты-
гъагъэу, 2009-рэ илъэсымкIэ
субъектхэм ягъэцIэкIэ хэбзэ
органхэм яIофшIэн шIуагъэ
къытIэу зэрэзыхагъэм ехы-
лIэгъэ ушэтынхэм язэфэхьы-
сыжхэр ашIыгъэх. Ащ епхы-
гъэ унашъом Урысые Феде-
рацием и Премьер-минист-
рэу Владимир Путиныр мы
мафэхэм кIэтхагъ. Ащ къы-
зэрэдилгытэрэмкIэ, илъэсым
къыкIоцI анахь дэгъоу Iоф зы-
шIэгъэ субъектхэм хэушъхъэ-
фыкIыгъэ ахьщэ шIухъафты-
ныр федеральнэ гупчэм къа-
фитIупшыщт.

Субъектхэм ахьщэу атыра-
гощэщтыр зэкIэмкIи сомэ
миллиард мэхъу. Анахьыбэу
зэратыщтыр Омскэ хэкур
(сомэ миллиони 142,4-рэ),
ятIонэрэр Воронежскэ хэкур
(сомэ миллиони 122,2-рэ),
Пермскэ краир яцэнэрэ (сомэ
миллиони 108,4-рэ). Псковскэ

хэкум сомэ миллион 37,5-рэ
къыфатIупшыщт. Республикэу
Адыгеимрэ Ставрополь кра-
имрэ сомэ миллиони 10 зы-
рыз къалэклэхьащт.

Шъугу къэдгъэкIыжъын,
мыш фэдэ ушэтынхэм язэфэ-
хьысыжхэр 2007-рэ илъэ-
сым федеральнэ гупчэм апэ-
рэу зехицIагъагъэх, дэгъу дэ-
дэу Iоф зышIэхэрэр къыхи-
гъэщыгъ.

Субъект анахь дэгъухэм
Адыгеир зэрахэфагъэр, ащ да-
кIоу республикэм игъэцIэкIэ-
кIо хэбзэ органхэм яIофшIэн
шIэхъэ инхэм адиштIэу зэрэзэ-
хашцэрэм федеральнэ гупчэм
осэшхо зэрэфишIыгъэм уигъэ-
гушIонэу ыкIи уигъэгущонэу
щыт. Пшъэрылгъэу щытхэр
тапэкIи чанэу республикэм
щызэшIохыгъэнхэм ыкIи
Адыгеим социальнэ-экономикэ
хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ
ащ амалышIухэр къетых.

Апэрэ классым кIохэрэм апай

Партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ чIыплэ къутамэ
илъэсх хъугъэу апэрэ классым кIорэ кIэлэцIыкIухэм
апае шIушIэ акцие зэхещэ. Сабый пэпчэ ищыкIэгъэ
Iэмэ-псымэхэр зыдэлъ портфельхэр «Единэ Россием-
рэ» Адыгэ Республикэм иправительствэрэ мы мафэ-
хэм агъэхъазырых.

Мы аужырэ илъэситIум мы
Iофтхъабзэм пэлухэрэ ахьщэр
республикэм къетIупшы. Мы-
гъэрэ шIушIэ акцием пае прави-
тельствэм сомэ миллиони 4-м
ехъу къытIупшыгъ. Ар гъэрэкIо-
рэм нахь нахьыб. Сыда Iомэ
мы илъэсым сабыеу апэрэ клас-
сым кIоцтыр нэгырэ 600-кIэ
нахьыб.

КъызэралгытэрэмкIэ, мыгъэ
республикэм иеджапIэхэм зэ-
кIэмкIи апэрэ классым нэгы-
рэ 4895-рэ кIоцт. Ахэм зэкIэми
портфель кIэракIэхэм кIэлэ-

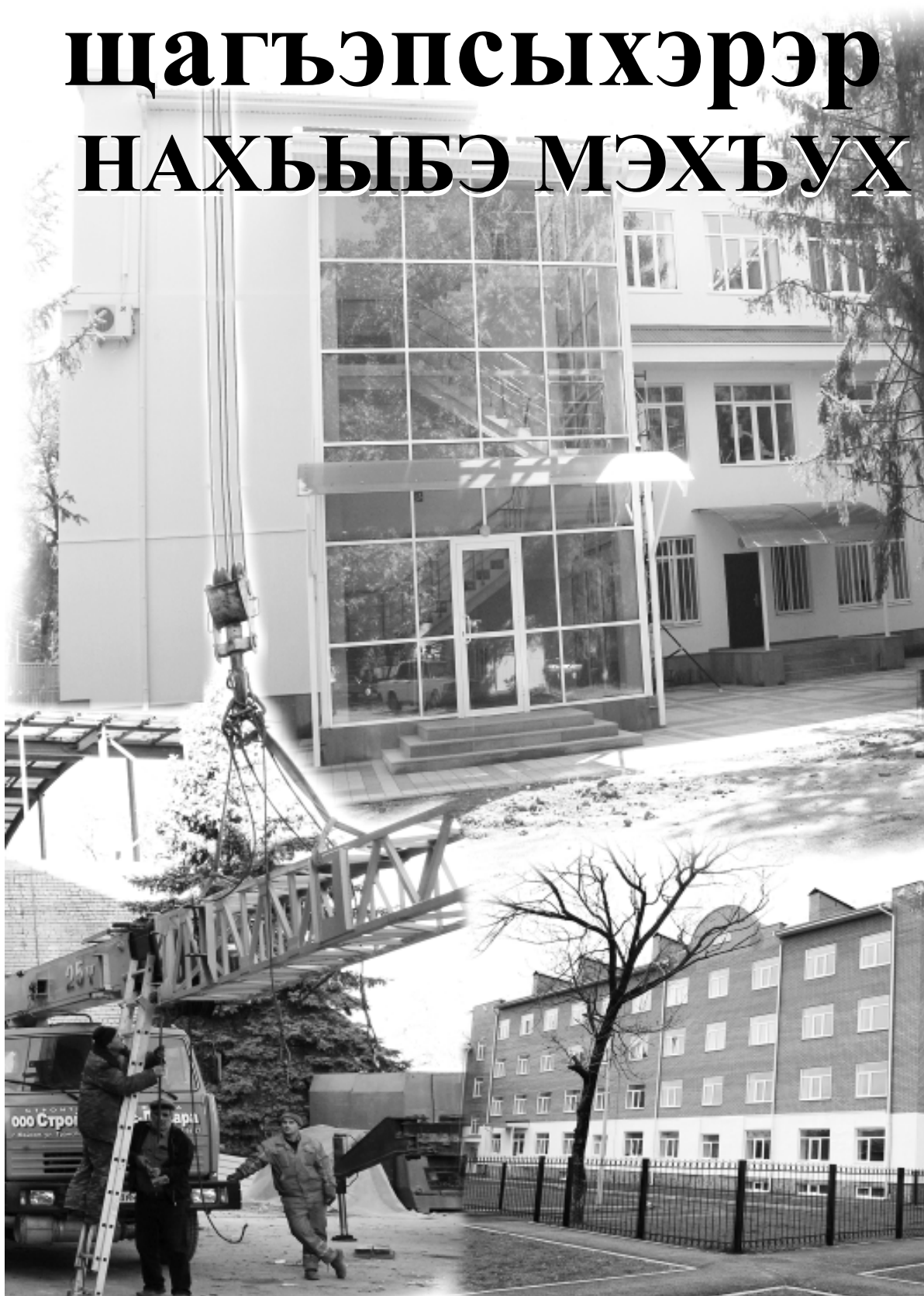
еджакIом ищыкIэгъэ Iэмэ-псы-
мэ пкъыгъо 24-рэ адэлъэу ара-
тыщтых.

Гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэм-
рэкIэ Адыгэ Республикэм и Ми-
нистерствэ къызэрэшауагъэм-
кIэ, мы мафэхэм апэрэ классым
кIоцт кIэлэцIыкIухэм япчъагъэ
агъэунэфы, мэфэ гушIуагъоу
ШIэныгъэхэм я Мафэ апэрэу
еджапIэм къэкIуагъэхэм ашы-
цэу зы нэгыри зэрашымыгъу-
пшэщтым пылтых. Шухъаф-
тынхэр мы охъгэ благъэм еджа-
пIэ пэпчэ фашэщтых.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу Адыгэ Республикэм ипсэолъэшI отрас-
лэ Iоф зэрэщишIэрэм ыкIи общественнэ-политикэ IофшIэным
чанэу зэрэхэлажэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ ДзэлI Ас-
кэр Бэчмызэ ыкъом, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Со-
вет — Хасэм и депутат, ООО-у «СМУ Капстрой» зыфиIорэм
идиректор финансхэмкIэ игуадзэ.

ПСЭОЛЪАКIЭУ республикэм шагъэпсыхэрэр НАХЪЫБЭ МЭХЪУХ

АР-м мы аужырэ илъэсхэм псэолъакIэу щаиIыгъэхэм ыкIи щаиIыхэрэм
афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр я 5 — 8-рэ нэкIубгъохэм арытых.

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэжышхо
ащыхъугъ зылашIэрэ шIэныгъэлэжъэу, профессорэу, тарихь шIэныгъэхэмкIэ докторэу ХьутIыжэ
Кимэ Къэншъао ыкъор дунаим зэрехыжыгъэр ыкIи щымылэжъым иунагъорэ илахьылхэмрэ афэт-
хъаусыхэх.

Олимпиадэхэр рагъэжъэщтых

Неуш республикэм иеджаплэхэм еджэныр ащырагъэжъэжы. Апшгэрэ классхэм арысхэм агу къэтэгъэкӀыжы мыгъэ яхэнэрэу Всероссийскэ олимпиадэхэр тиреспубликэ зэрэщыкӀоштхэр. Ахэм якӀэуэххэр 2011-рэ илъэсым имэлылфэгъу мазэ зэфахысыжыщтых.

Олимпиадэхэм яшӀуагъэкӀэ 2009 — 2010-рэ илъэс еджэгъум еджаплэм къычӀэкӀыгъэхэм ащыщыбэр зыкӀэхъопсыштыгъэр къадхъугъ. Олимпиадэхэм ащытекӀуагъэхэм нэмыкӀ ушэтынхэр амыгъху Урысыем иапшгэрэ еджаплэхэм бюджет ахъщэкӀэ еджэнху ачӀэхъагъэх. ГушӀым пae, Къэралыгъо университетгъу экономикэм и Апшгэрэ еджаплэ, Урысые Феде-

рацием и Правительствэ епхыгъэ финанс академием, Урысые экономикэ академиеу Г.В. Плехановым ыцӀэ зыхъырэм, народнэ хъызмэтым и Академиеу Урысые Федерацием и Правительствэ епхыгъэм ыкӀи нэмыкӀхэм республикэм щыщ ныбжыкӀэхэр ащеджэщтых. 2010 — 2011-рэ илъэс еджэгъум олимпиадэхэр республикэм зэрэщыкӀоштхэр:

- 2010-рэ илъэсым ишэкӀогъу мазэ и 1-р къэмысызэ хэлэжъэщтхэм зарагъэтхын фae;
- 2010-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ къыщегъэжъагъэу итыгъэгъазэ нэс шъхъэныгъэ заочнэ зэнэкъокъум иапэрэ уцугъо кӀошт;
- ятӀонэрэ уцугъор творческэ эссе фэдэу 2011-рэ илъэсым имэзае зэхашщт;
- я 3-рэ (кӀэух) уцугъор 2011-рэ илъэсым имэлылфэгъу мазэ Москва щыкӀошт.

Мы Ioфтхъабзэм фэгъэхъыгъэ къэбарыр нахъ игъэкӀотыгъэу сайтгъу www.itru.ru зыфиӀорэм ижъугъотэщт.

ИЛЪЭСЫКӀЭ ЕДЖЭГЪУР

МэфэкӀ лъапӀ, мэфэкӀ ин

2010 — 2011-рэ ИлъэсыкӀэ еджэгъур пчъэшъхъаӀум тет. Зэреспубликэу, амал зэрӀэм тетэу, мы мэфэкӀ иным, илъэсыкӀэ еджэгъум зытырагъэпсыхъагъ, зыфагъэхъазырыгъ. Къоджэ еджаплэхэри, къалэхэм адэтхэри — ублапӀи, гурыти, лицейхэри, колледжхэри, апшгэрэ еджэплэщохэри агъэцӀэкӀэжыгъэх, агъэкъэбзагъэх, агъэкӀэрэклагъэх. Ны-тыхэми алъэкӀ къатенэрэп: цыкӀуи, ини яфэшъуашэм епсыгъэу еджэгъукӀэм фагъэхъазырых.

Юныгъом и 1-р — мэфэкӀ лъапӀ, мэфэкӀ ин. ШӀэныгъэ-гъэсэныгъи, пӀуныгъи зыщагъотыщт еджэплэ зэфэшъхъафхэм кӀэлэ-цыкӀу ыкӀи ныбжыкӀэ шъэ ыкӀи минхэр ялэбэкъонхэшъ, нэфым фӀкӀоштых.

ЦыфыкӀэм ипӀун-гъэсэн ыкӀи ипсауныгъэхуэмэн пшгэрылъ шъхъаӀэу зилэ еджаплэ пэпчъ щы-лӀэныгъэм гухэлъ зафэ пхырещы. МэфэкӀым, гушӀуагъом, илъэсыкӀэ еджэгъу хъарым пчгэр фыӀуа-

хышт сикъоджэ гупсэу Мамхыгъэ игурыт еджаплэу, илъэсишъэ Іепэ-цыпэ хъугъэу, зигухэлъышӀу кӀэзы-щырэм; Адыгэ кӀэлэгъэджэ училищэу Советскэ Союзым и Лыхъужгъэу Андырхъое Хъусен ыцӀэ зыхъэу, илъэс 85-м къыкӀоцӀ анахъ гум пэблэгъэ сэнэхъатэу кӀэлэгъаджэхэр къэзыгъэхъазырырэм. Сэ сшъхъэкӀэ, гъэсэныгъэ-шӀэныгъэ ыкӀи цыфыгъэ-хэбзэ дэхэ къэкӀуапӀэ сфэхъугъэр мы «академие цыкӀур» ары. Ащ акъыл лъапсэу шысшыгъэр непи сигъомыл ыкӀи Адыгэ къэралыгъо кӀэлэгъэджэ институтгъу зызщызгъэсагъэу, непэ дахэу зызыштагъэу университетыщӀэр зилэ хъугъэри джащ фэд. Мы апшгэрэ еджаплэми ифилологии факультет илъэситфэ очнэу сызэрэщеджагъэри, сызыдеджэщтыгъэхэ ныбжыкӀэхэри, тиныбжыкӀэгъу гупсэ-фи, кӀэлэгъаджэу сезыгъэджагъэ пэпчъи сищылӀэныгъэ шӀукӀэ къыхэнагъэх, шъхъэм анахъ къынагъэхэми гукӀэ къафэгъэгъэжъэу бэрэ уахъгэ къысэкӀу.

Юныгъом и 1-м зэфэдэу тыдэрэ еджаплэи апэрэ одыджыныр къашытеощт, ащыжынчыщт. Ар цыкӀуи, ини ежъ илъагъо тезыгъэуцорэ макъ, игухэлъ пэблагъэ зышӀырэ мэфэ шӀагъу.

Юныгъом и 1-м — ШӀэныгъэм ыкӀи Мамырынгъэм яурокхэр еджаплэхэм ащыкӀоштых. ШӀум фанлуштых, гухэлъ нэфхэм афашщтых.

ШӀэныгъэхэмкӀэ апэрэ лъэпэрыкӀор зыщысшыгъэ Мамхыгъэ гурыт еджаплэм, ублэплэ классхэмкӀэ кӀэлэгъаджэ сызщыху-гъэ педучилищым ыкӀи Адыгэ къэралыгъо институтым ифилологии факультет сачезыгъэджэгъэхэ кӀэлэгъаджэхэм шъхъащэ афэсшӀызэ, **«ШӀопсэу!»** ясэӀо.

Тиреспубликэ илъэсыкӀэ еджэгъу хъар къыфэсынэу, шӀэныгъэшӀухэр кӀэлэгъаджэхэм апхъы-хэу, япшгэрылъ ин фэшъыпкӀэнхэу сафэлъаӀо.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

«ШӀэныгъэм и Мафэ» щынэгъончъэу еджаплэхэм ащызэхашщт

ИлъэсыкӀэ еджэгъоу къэблагъэрэм иапэрэ мафэ щынэгъончъэу тикъэралыгъо ит еджаплэхэм ащызэхашщтхэм пae анахъу уналэ зытебгъэтын фэе лъэныкӀохэм ыкӀи ащ правэухуэмкӀо органхэр зэрэфэхъазырхэм защытегушылэгъэхэ видеоконференцие УФ-м и МВД шышхъэлым и 27-м зэхышщгъагъ. Ioфтхъабзэр зэрищагъ УФ-м хэгъэгъу кӀоцӀ IoфхэмкӀэ и Министерствэ ипашэ иапэрэ гуадзэу, генерал-полковникгъу Михаил Суходольскэм.

Адыгеим ыцӀэкӀэ видеоконференцием хэлэжъагъэх АР-м и МВД иминистрэу, генерал-лейтенантгъу Александр Сысоевыр, министерствэм иструктурнэ подразделенияхэм япашэхэр.

Юныгъом и 1-м Адыгеим гъэсэныгъэм иучреждениехэу итхэм зэкӀэми торжественнэ Ioфтхъабзэхэр ащыкӀоштых. Республикэм щыпсэурэ кӀэлэеджэкӀо нэбгырэ мин 75-м ехъу ахэм ахэлэжъэщтых.

Мы мафэр щынэгъончъэу гъэ-

псыгъэным, террорист актхэр къэмыхъунхэм ыкӀи общественнэ рэхъатныгъэр къэухуэмэгъэным республикэм иправэухуэмкӀо органхэм аналэ тырагъэтыщт.

Непэрэ мафэхэм яхъулӀэу миллием икъулыкъушӀэхэм мы лъэныкӀомкӀэ агъэцӀэкӀэрэр макӀэп, республикэм икӀалэхэм ыкӀи ирайонхэм зэхэсыгъохэр ащырагъэкӀокӀыгъэх, «ШӀэныгъэм и Мафэ» щынэгъончъэу зэхэщэгъэным пae анахъ Ioфыгъо шъхъаӀэхэр къагъэнэфагъэх. Джащ фэдэу еджаплэхэм язытет зыфэдэр, ахэр мэшӀогъэкӀосэным ишапхъэхэм адештэхэмэ ауплэкӀугъэх.

МэфэкӀ Ioфтхъабзэхэр зыщыкӀошт мафэм къулыкъу зыхъырэ правэухуэмкӀо органхэм япчъагъэ нахъыбэ ашӀыщт, гъогузекӀо-ныр щынэгъончъэным аналэ тырагъэтыщт.

ары иныбджэгъухэми, Ioф къыдэ-зышӀэхэрэми зэрашӀэрэр.

Зиконцертхэм зэрэдунаеу къадэлурэ ышэу Юрэ анахъ цыф цӀэрыӀоу тилгъэхъан щыпсэухэрэм ахелъыгъэ, егъэляплэ ыкӀи рэгъушхо. ПӀуми, гъэхъагъэу ашӀыхэрэм ямылгытыгъэу, загъэинрэп ыкӀи загъэпагэрэп. Юрэ къызэриӀорэмкӀэ, Бориси ежъ фэдэ музыкант ыкӀи дирижер ІепӀасэхэм зэу ашыщ. Цыфым ишӀоигъоныгъэхэр шэпхъэ псэуэми зарыкӀыхэкӀэ, насыпышӀоу мыпсэушгъунэу елыгъэ.

(Тикорр.).

Тарихъым хэхъагъэх

Юныгъом и 1-м Къэбэртгэе автоном хэкур зэхэшагъэ хъугъэ. 1921-рэ илъэс.

* Къэбэртгэе-Бэлыкъар Республикэм и Конституцие зышаштэгъэ маф.

* Къалэу Налчык и Маф.

* ШӀэныгъэм и Маф.

Юныгъом и 6-м. Къалэу Ленинград ыцӀэ Санкт-ПетербургкӀэ зэблахъужыгъ. 1991-рэ илъэс.

Юныгъом и 8-м. Журналистхэм языкӀыныгъэ зэрэдунаеу шыхагъэунэфыкӀы.

* Дагъыстан инароднэ усакоу, Социалистическэ IoфшӀакӀэм и Лыхъужгъэу, Лениным ыкӀи СССР-м я Къэралыгъо премиехэр къызфагъэшъошэгъэ **Расул Гамзатовыр** 1923-рэ илъэсым къэхъугъ. (2004-рэ илъэсым лӀагъэ).

Юныгъом и 9-м. Дэхагъэм и Дунэе маф.

* Народнэ усакоу, прозаикгъу, драматурггъу ШӀэуджэцӀыкӀу Адам 1916-рэ илъэсым къэхъугъ.

Юныгъом и 14-м. Генерал-майоргъу, Дальневосточнэ армием ипэшагъэу **Хъагъундэкъо Едыдж** 1871-рэ илъэсым къэхъугъ.

* Дер Станислав, адыгэ бизнесмен, политическэ ыкӀи общественнэ IoфышӀ, 1947-рэ илъэсым къэхъугъ.

Юныгъом и 19-м. Дэхагъэм и Мафэу зэрэдунаеу шыхагъэунэфыкӀы.

* Филологии шӀэныгъэхэмкӀэ докторгъу, УФ-м культурэмкӀэ изаслуженнэ IoфышӀэу, «Нартхэр» къыдэзыгъэкӀыгъэ адыгэ шӀэныгъэлэжъэу **Хъадэгъэлэ Аскэр** къызыхъугъэ маф. 1922-рэ илъэс.

Юныгъом и 25-м. АР-м инароднэ тхакӀоу прозаикгъу, драматурггъу, зэдзэкӀакӀоу **Еутых Аскэр** 1915-рэ илъэсым къэхъугъ.

Юныгъом и 28-м. Адыгэ конструктор-модельергъу, АР-м и Къэралыгъо премии къызфагъэшъошагъэу, УФ-м культурэмкӀэ изаслуженнэ IoфышӀэу **СтӀашъу Юрэ** къэхъугъ. 1931-рэ илъэс.

МыӀэрысэм иугъоин рагъэжъагъ

ЗэфэшӀыгъэ акционер обществэу «ЛэгъупкӀопс» зыфиӀоу Хъ. Джарымэкъор зипашэм мыӀэрысэ чыгыхэм апычыхъанхуэ щырагъэжъагъ. Хъызмэт-шӀаплэм мыӀэрысэ лъэпкъ зэфэшъхъафхэм гектар 13 щарагъэубытыгъ. Ащ шыщэу гектари 5-р Іуахыжыгъ. МыӀэрысэ лъэпкхэу Ламбурне, Прима, Мосвир зыфэпӀоштхэр мыщ къышагъэкӀых. АОЗТ-у «ЛэгъупкӀопсым» исадлӀэж-агрономгъу В. Вадивановам 1983-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу хъызмэтшӀаплэм Ioф щешӀэ. СадлӀэж бригадэм зипашэр илъэси 5 хъугъэ. Ащ къызэрэтиӀуагъэмкӀэ, мыгъэ чыгыхэм къапыкӀэгъэ мыӀэрысэхэм ябагъэ уезэгъыщт.

— Непэрэ мафэмкӀэ пштэмэ, мыӀэрысэм ыуасэ инэп. Илъэси 10-кӀэ узэкӀэ-Іэбжэмэ, иӀэгъэ уасэр ары джыри зэрэтщэрэр. Ау

гъэстыныпхъэхэм, чӀыгъэшӀухэм ауасэ лъэшэу дэ-кӀоаягъ. Сок зыхашыкӀырэ мыӀэрысэу ежъ-ежъырэу игъо хуи, чыгым къыпы-зыгъэм ыуасэ зы сомэрэ чапыч 70-рэ. Къутамэм къыпытчырэм — сомэ 13 — 15. Арэуштгъу зэрэщытызи, Ioфэу зыуж титыр чӀэтымыдзыжъэу чыгыхэм къапыкӀэрэ мыӀэрысэр зэрэдгъэбгъошттым тыпылъ. КӀуачӀэу хатӀхъэрэр пкӀэнчъэ дэдэ хъурэп, — еӀо Вадивановам.

МыӀэрысэ чыгыхэу хъызмэтшӀаплэм къышагъэкӀхэрэм янахъыбэм шӀэхэу ягъо хушт. Джыдэдэм къэхъурэ мыӀэрысэ лъэпкхэм апычыхъанхуэ рагъэжъагъ. Чыгмэ пхъэшъхъэ-мышхъэу къатыштыр зыфэдизыр джыри къырадзагъэгоп. МыӀэрысэхэм яугъоин «ЛэгъупкӀопсым» щылъагъэкӀуатэ.

Л. МЕРТЦ.

Дирижер зэшхэр

Темыркъан Борис Хъатыу ыкӀор Къэбэртгэе-Бэлыкъар Республикэм исимфоническэ оркестрэ идирижер шъхъаӀ. Ар зэрэдунаеу щызэлъашӀэгъэ дирижер ыкӀи музыкант ІепӀасэу Темыркъан Юрэ ыш. Ащ иконцертхэм сыдигъуи цыфыбэ къыкӀуалӀэ, оркестрэм къызэрэригъаӀорэр агу рехъы, ежъ дирижерым шъхъэкӀэфэныгъэ фашы.

Борис лъэпкъ мэкъамэхэр икӀасэх, иконцертхэм ахэр бэрэ ор-

кестрэм къащырегъаӀох, цыфхэр егъэхэфых. Ioф зышӀэрэм къыщегъэжъагъэу пшгэрылъ шъхъаӀэу зыфильгъужыырэр адыгэ орэдым, къэшъо мэкъамэхэм ядэхагъэрэ яжъынчыгъэрэ нахъыбэу цыфхэм зэраригъэшӀэщтыр ыкӀи зэралыгъэлэсыщтыр ары.

Дирижергъу Темыркъан Борисэ сэмэркъэу дахэ зыхэлъ цыфэу, иIoф зыгъэлъэплэрэ лэжъакӀоу, цыфыгъэрэ адыгагъэрэ зыхэлъылӀэу

Тигъэзет кызырэхитыгъэу, Тэхьутэмыкьое районым ит поселкэу Яблоновскэм джырэблагъэ муниципальнэ поликлиникакIэ кыщызэлуахыгъ. Ащ фэгъэхьыгъэ торжественнэ зэхыхъэу шылагъэм хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан.

Шэпхъэ инхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъагъ

Къат пчъагъэу зэтэтэу агъэпсыгъэ медицинэ учреждениер аужырэ шапхъэхэм адештэ. Псэуалгъэм ишIын зэкIэмкIи сомэ миллиони 133-рэ теклодагъ, ащ щыщэу сомэ миллион 47-рэ республикэ бюджетым къытIупшыгъ.

ГушIогъо зэхыхъэм кыщыгушIыгъэ Тхьаклушынэ Аслъан кызырэхитыгъэхэм игуапэу къафэгъушIуагъ.

— Мыщ фэдэ социальнэ псэуалгъэхэр шыгъэнхэр, цыфхэм яшыIэклэ-псэукIэ нахьышIум фэуэнкIыгъэныр — джары пшъэрылъ шъхьалэу Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевымрэ УФ-м и Премьер-министрэу Владимир Путинымрэ къытIагъэуцурэр. — Ар зэшIохыгъэ хъуным пае мы аужырэ илгъэхэм тшIагъэр макIэп. ЕджапIэхэр, сымэджэщхэр, клэлэцIыкIу IыгъыпIэхэр, нэмыкI социальнэ учреждениехэр кызылгъэхьыгъэ икIэ тэгъэцIэжыгъ. АщкIэ федеральнэ гупчэм ишIогъэшхо кытегъэкIы, тэри кытIагъэрэр зэкIэ тэгъэцIэжыгъ. Адыгеим социальнэ-экономикэ хъыоньгъэхэр ышIынхэмкIэ псауныгъэр кыуэхумэгъэным исистемэ изытет мэхъанэшхо иI. ТапэкIи тиIофшIэн мыщ фэдэ екIоллакIэ фытиIэу, медицинэм ыльэныкIэ цыфхэм яфIо-фашIэхэр шэпхъэ инхэм

адиштэу зэшIохыгъэнхэм тыналэ тедгъэтышт. Мыщ фэдэ поликлиникэу, сымэджэщхэр, нэмыкI медицинэ объектэу кызылгъэхьыгъэ япчъагъэ нахьыбэ шыгъэныр типшъэрылъ шъхьалэхэм ащыщэу сэлъыгъ.

ПсэолгъэшI IофшIэнхэр зыгъэцIэжыгъэ ООУ-у «Автобан-Кыблэ» зыфиIорэм иIофшIэхэм зэрафэрэр Тхьаклушынэ Аслъан кыхигъэщыгъ. Ар-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу, зигугъу къэтшIыгъэ псэолгъэшI организацием идиректорэу Шъхьэлэхъо Азмэт кызырэхитыгъэхэм, поликлиникэм иIофшIэхэм нэужым къафэгъушIуагъ.

— Псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ мы учреждением имедикхэм илгъэ саулэклэ узэклэIэбэжыгъэ Iоф зыщашIэщыгъэ унэм изытет дэигъэ, япшъэрылъхэр агъэцIэжыгъэ икIэ фэдизэу амал ялагъэп, — кылыагъ А. Шъхьэлэхъом. — Цыфхэм дэгъоу яIэзэнхэм, ахэм япсауныгъэ изытет зэтырагъэуцожыным пае медицинэм иIофшIэхэр шапхъэхэм адиштэрэ поликлиникэхэм, сымэджэщхэм Iоф ащашIэн, ящыкIэгъэ оборудованиери алэклэлын фае. Ар-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан ишIогъэшхо кызырэхитыгъэхэм

гъэм, ащ иунашъокIэ ахъэ IэпыIэгъу кызырэхитыгъэхэм ишIуагъэкIэ илгъэ пчъагъэм кыкIоцI ныкышIэу щытыгъэ поликлиникэр тыухыжыгъэ ыкIи зэтэдгъэпсыхъажыгъэ тлгъыгъэ. Районым, поселкэу Яблоновскэм ащыпсэухэрэм ащкIэ республикэм ипашэ, Ар-м иминистрэхэм я Кабинет тызэрафэрэр яслэмэ сшIоигъу.

Мэфэклэ IофшIабзэм джащ фэдэу кыщыгушIыгъэ Тэхьутэмыкьое район администрацием ипашэу Пшыдатэкъо Ризо. Нэбгырэ 200 фэдизым Iоф зыщашIэшт поликлиникэм ишIын, изэтэгъэпсыхъан зилахьышIу хэзышIыхъагъэхэм зэкIэм «тхьашъуегъэпсэу» ащ къарилуагъ. Ар-м и Президент районым IэпыIэгъу кызырэхитыгъэхэр, сыдыгъуи ыналэ кызырэхитыгъэхэр ишIуагъэкIэ мы аужырэ илгъэхэм социальнэ объектхэм яшIын мылгъу макIэп пэлуагъэхъагъэр. Р. Пшыдатэкъом кызырэхитыгъэхэмкIэ, Тэхьутэмыкьуае дэт сымэджэщхэр гъэцIэжыгъэным пае республикэ бюджетым ахъэ къафэгъушIыгъэ, джащ фэдэу поселкэу Инэм исымэджэщ зэтырагъэпсыхъажыгъэ, нэмыкI медицинэ учреждениеу районым итхэм изытет нахьышIу шыгъэным аналэ тырагъэтышт.

ПоликлиникакIэу кызылгъэхьыгъэм изытет зыфэдэм, ар оборудованиекIэ зэрэзэтыра-

гъэпсыхъагъэм, нэмыкI лгъэныкIохэм Президентым захи-гъэгъозагъ, ыльэгъугъэм лгъэ-шэу зэригъэрэзагъэри кыхигъэщыгъ.

КъатишIэу зэтэт учреждениер аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэрэзэтегъэпсыхъагъэр кызырэхитыгъэхэм зэкIэм ягуапэу кыхыагъэщыгъ. Ар-м псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ иминистрэу Натхъо Разыет кызырэхитыгъэхэмкIэ, медицинэм икIулыкIухэр зэкIэ поликлиникэу кызылгъэхьыгъэм хэтых, ащ ишIуагъэкIэ профилактикэ ыкIи диагностикэ IофшIэнхэм анэмыкIэу, зипсауныгъэ зыщыкIогъэ нэбгырэ 50-м мэфэ стационарым мыщ шIэзэнхэ алгъэклэшт. Сымаджэхэм тэрэзэу IэпыIэгъу афэхъуэгъэным пае поликлиникэм ищыкIэгъэ медицинэ оборудованиер къыфашъыгъ, ащ сомэ миллиони 8 фэдиз пэлуагъэхъагъ. Муниципальнэ образованиеу «Тэхьутэмыкьое районым» иадминистрацие къытIупшыгъэ сомэ миллиони 5-мкIэ технологическэ оборудованиекIэр зэрагъэгъотыгъ. Мы аужырэ илгъэщхэр пшIтэмэ, псауныгъэр кыуэхумэгъэным иобъектышхохэу республикэм щашыгъэхэмкIэ Яблоновскэ поликлиникэр яблэнэрэу щыт. Ахэм ащыщых — Дондуковскэ участковэ сымэджэщхэр, республикэ клэлэцIыкIу клиническэ сымэджэщхэр дэжъ щэгъэпсыгъэ клэлэцIыкIу диагностиче-

скэ гупчэр, нэмыкIхэри. Мы уахъгъэм кыкIоцI псауныгъэр кыуэхумэгъэным исистемэ сомэ миллион 660-рэ Адыгеим щыпэлуагъэхъагъ.

Къэбар жъугъэм иамалхэм ялыкIохэу гушIогъо зэхыхъэм хэлэжыагъэхэм яупчIэхэм Тхьаклушынэ Аслъан джэуапхэр къаритыжыгъэх. Яблоновскэм щатыгъэ объектум нэмыкIэу МыекIопэ районым ит станицэхэу Дахьомрэ Дагестанскэмрэ, Шэуджэн районымкIэ къуытэрэу Чернышевым ыкIи Красногвардейскэ районымкIэ псэупIэу Еленовскэм илгъэсэу тызыхэтэр имыкIыгъэ фельдшер-акушер пунктхэр зэрашIыштхэр республикэм ипашэ кыхигъэщыгъ. Президентым кызырэхитыгъэхэмкIэ, мыщ фэдэ пунктхэм яшIын ыкIи ягъэцIэжыгъэ пэлухъашт ахъшэр федеральнэ программэу «Къуаджэм социальнэ хэ-хъоныгъэхэр егъэшIыгъэныр» зыфиIорэм ыкIи республикэ бюджетым кыдыхэлъытагъэх. ЗэкIэмкIи ар сомэ миллион 50-м ехъу.

Шъугу къэдгъэкIыжыгъэ Теуцожь районым ит псэупIэу Хьалгъэкуае фельдшер-акушер пункт мээе мазэм кызырэхитыгъэхэр федеральнэ районым и Президент къуаджэм и Мафэ ехъулэу афитIупшыгъэ ахъшэмкIэ ар ашIыгъ.

Тэхьутэмыкьое районым социальнэ-экономикэ хэ-хъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ зилахьышхо хэлъ Ар-м и Президент дипломэу «Тэхьутэмыкьое районым иIыф гъэ-шIуагъ» зыфиIоу къыфэгъэ-шъошагъэр торжественнэ зэхыхъэм икIэу кыщыратыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Лакъохэм къарыкIуагъэм тытегушыIэ

«Лакъохэм къарыкIуагъэм тытегушыIэ» — джащ фэдэ рубрикакIэ тигъзет къыщызэлутэхы. Ащ къыщыдгъэлъэгъоштых адыгэ лъэпкъым щыщ лакъохэу зыцIэ шIукIэ рязыгъэIуагъэхэр, тикъуаджэхэм непи ащыпсэхуэрэ лакъохэу цIыф цIэрыIохэр зыщанIуэгъэхэр.

Лакъохэр мэхъух инхэуи цыкIуэхуи. Ахэр зэкIэ зэхэхъохэш, лъэпкъым лъапсэ фэхъух.

ДАУРХЭМ ЯЛЫБЛАНЭХЭР

Даур Мурат.

жэгъэхэ ИнагIэ кырапэсы: къуаджэу Пэнэжыкыуае дэт универмагым директор фашIыш, 1935-рэ илхъэсым нэс а Iофыр егъэцIагъ.

— Мафэ горэм партием ирайком сащи кысалуагъ тикъуаджэхэр ячылэ тхьаматэ сашIы ашIоигъоу кызырэкIэлъэIу-хэрэр, — кыIотэжыштыгъ Мурат. — Сикъуаджэ шIульгъоу фысIэр текIуи, кысфеахэу зыIуагъэхэм ялхъэу сидыхыи, кызгъэзжыгъагъ.

Джарэушгъэу Даур Мурат тхьаматэ ИнагIэм апэу IууцIуагъ. А лхъэбаным яколхоз Когановичым

ыцIэкIэ еджэштэгъэх. Тхьаматэу зыщытыгъэ илхъэсхэм колхозым хэпшIыкIэу хэхъоныгъэ ышIыгъагъ. Лэжыгъэу кыахыжырэм ренэу хагъахъоштыгъ. ХызмэтшIапIэм ищытхъу районым, хэхуми ащалоу рагъэжэ-гъагъ. Тхьаматэм анахь мэхъанэ зэритыштыгъэр колхозым щылажэхэрэм иIэпыIэгъу ренэу алгыгъэIэсыныр, лъэIу зIиэм ищыкIагъэр фигъэцэкIэныр, яфэшбошэ лэжыпкIэ къаригъэ-гъэхэныр ары. Ащ кыахэкIэу лэжыпкIэхэм ятхьаматэ лыгъэныгъэ фашIыштыгъ, къарилорэр зэкIэ агъэцIагъыгъ.

Пый мэхъаджэр тыхэгъэу ошIэ-дэмышIэу кытебани, зэошор кыежыагъ. Ащ хэлэжэ-хэр зыныбжыкIэ зытефэхэрэр Адэмые дашых. Апэу чылэм дэкIыштхэм захыгъафэ шIоигъоу кIэлъэIузэ, 1941-рэ илхъэсым ибэдзэогу мазэ и 14-м чэзыур кызынэсыгъэ Мурати дашы. Ар зыхэфэрэ шыудзэ дивизиер Къырым хыгъэхъунэ ныкыом щыкIорэ зэо кыахъэхэм ахэлажэ, кьалэу Севастополь кэзыухъу-мэхэрэм адыгэ кIалэр ахэт. Тишыудзэ зэхихэхэрэ атакэхэу пыйм ыпсэ Iузыыхэрэм лыгъэ

зэрэхэлтыр мызэу-мытIоу кьа-щегъэлабгъо. Ахэм ащыщ заом адэмые кIалэр апэрэу кыщауIэ. Госпиталым кышIелазэх. Ащ чIэлъызэ, врачхэм ялхъэу чIатхы-кIыжыныш, фронтым Iуагъэ-хыажыныу. «Сэ джыри шыр кээзгъэчэн слъэкIышт, фаши-стхэм бэ сичIыфэу ателъыр, ахэр сымыгъэщычнэхэ хъуштгъ», — ариIотыгъ врачхэм. ИуIагъэ мыкIыжыпагъэми, врачхэм илхъэу кыфагъэцIагъ. Агъа-кIо кьалэу Кировабад шыудзэ пол-кэу шызэхашэрэм. Фронтым Iутыгъэ кIалэм ныбжыкIэхэр фегъасэх шым тесхэу заохэм ахэлэжэбхэхэм. Полкым ипаш-хэм пшгъэрылхъу фашIыхэрэр игъом дэгъоу зыгъэцэкIэрэ Му-рат анаIэ кытырадзэш, кьалэу Ташкент дэт училищэу шыудзэм хэтшIт офицерхэр кызыщагъэ-хызырхэрэм агъа-кIо, ари дэгъоу кьеухы. Я 62-рэ армиеу В. И. Чуйковыр зикомандующым хэ-хэрэ я 236-рэ шхончэо дивизи-ем хэфэш, разведкэм ивзвод пащэ фашIы.

Мафэ горэм зыхэт полкым икомандир Мурат арегъашэш, пшгъэрылхъу кыфешIы пыйм кыIыб кIоныш, чIыпIэу зыдэ-щыIэхэмрэ зэрэхъухэрэ пчъа-гъэмрэ тэрэзэу кызырэгъэ-шIэнхэу. Ар пшгъэрылхъу шы-нэгъуагъ. Ивзвод хэтхэм пшгъэ-рылхъу кыфа-шIыгъэр зыфэдэр агуригъэIуагъ, ащ игъэцэкIэнкIэ зэшIуахын фае-хэм атегушыла-гъэх. Зэрэхъу-хыагъэм тетэу разведчикхэр зекIуагъэх, лыгъэ зэрэхэлтыр кьа-у шы хъ а т з э, ящыкIэгъэ кьэ-бархэр кьаугъо-игъэх, «бзэгоу» пый дзэкIо-липлIа кызыдашэгъ.

Охътабэ темышIэу Даурым джыри пшгъэрылхъу кыфа-шIы: псыхъом иадэрабгъу тидзэкIолI-хэм ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр кыришынхэ фае. Зипэшэ раз-ведчикхэм ягъусэу чэщым псы-хъом исыкIыгъэх. Ящэнэрэу гъо-мылапхъэхэр зэрылхъэ кьошбо инымкIэ псыхъом кысыкIыж-хэзэ, пшгъэ кьауо кыригъэжыагъ. Мурат ыбгъэ зыгорэ кызырэтэ-фагъэм кыгъэгумэкIыгъ, ыкIы-шъуи фабэм зэлыкIоу ригъэ-жыагъ. «СыкъауIэгъэнэуи?» — ышхъэ зыкыридагъ гушIысэ гуаом. Фуфайкэу шыгъыр кы-тIати зызэгъухым, шэу кыте-фагъэр кыдэзыгъ. Гъэзет зэ-хуэплIэнкIагъэхэу Сталинград иухъума-кIохэм яхышIэгъэ тхы-гъэхэр зэрытхэу ыбгъэ дэлы-гъэхэм шэр апхырымкIыгъэу кычIэкIыгъ. Къуагъэр нахь кьапэблэгъагъэм, гъэзетхэми яшIуагъэ кызырэмкIотыгъэр кыгурыIуагъ. ЯщыкIэгъэшт гъомылапхъэр кыраши, чIыпIэ кьинэу зэрыфагъэхэр зэпачыхэзэ япшгъэрылхъу кьагъэцIагъ, кызы-рэкIожыгъэхэм фэшI разведчик-хэм япэшэ Мурат лыхъужыщIэ кыфагъэшбошэным ищыкIэгъэ документхэр ыгъэхъазырынхэу

полкым икомандир рихъухыагъ, ау игухэлъышIу кыдэхъугъэп, ыужырэ мафэм кьау-кIыгъ.

Фашистыдзэхэр Сталинград дэжэ зыщызэхакъутэхэм, Даур Мурат Украинэм, Белоруссием, Польшэм, Югославием ащыкIо-гъэ заохэми илхъыгъэ кьащигъэ-лхъэуагъ, Берлин зыштагъэхэм ахэтыгъ. Рейхстагым иунэхэм ащыщ идэкIэ адыгэ кIалэм ты-ритхагъ: «Сэ Адэмые сыщыщ, Сталинград сыкыкIыгъ, Берлин сынэсыгъ. Даур Мурат».

Зэошхом ичIыпIэ кыныбэм лыгъэу кьащыгъагъэм ифэ-шъошэ уасэ кыфаши, адэмые кIалэм Жыгъо Плъыжыым иор-денитIу, медальхэу «За оборону Севастополя», «За оборону Ста-линграда», «За освобождение Варшавы», «За освобождение Белграда», «За взятие Берлина» зыфиIохэрэр, В. И. Сталиным ишIуфэс писъмэ 17, юбилейнэ медальхэр кыфагъэшбошагъэх.

1945-рэ илхъэсым икьоджэ гулэ Мурат кьэжыгъэ. Партием ирайком кыщыраIо колхозым хэтхэр тхьаматэ ИнагIэм Iууц-жыным кызырэгъэхэрэр. Джа-рэушгъэу заом ыпэкIэ ИнагIа-гъэм игъэцэкIэн фежэжыкы. Къызырэхъахыгъэ хызмэтшIа-пIэм илхъэ шылагъэп: хульфы-гъэ Ипшгъэ пытэхэр ямэкIагъэх, техникэ щымыIэм кыахэкIэу цухэмрэ чэмхэмрэ арыжъошты-гъэх ыкIа арыпхъэштэгъэх. Илхъэ зэкIэлъыкIохэм колхозым зы-кыIэтыжыгъэ, лэжыпкIохэри нахышIоу псэхуэ хъужыгъэ.

1951-рэ илхъэсым Мурат IофшIапIэ зэблэху, Красно-гвардейскэ сельпом пащэ фашIы. 1953-рэ илхъэсым парти-ем ирайком иунашъокIэ колхоз жгъгъэхэр зэхагъэхъажыи, хызмэтшIапIэ инэу зэхащагъэм «Родина» цIоу фаусы. Ащ итхьа-матэ игуадзэу Даурыр агъэнафэ. Ащ кыкIэлъыкIогъэ илхъэ 13-м колхозым гъэхъэгъэ инхэр ышIыхэзэ, миллионер мэхъу. Ащ хэхъэрэ адыгэ къуаджэу Адэмые псэхэ дэхабэ кыдэтэдджэ: зэтет еджапIэр, культурэм и Унэ, кIэлэцIыкIу IыгъышIэр, механи-зированнэ хьамэр, техникэр зыщагъэцэкIэжырэ мастерской-хэр, нэмыкIхэр. Илхъэсым фэхъу-гъэх. Зэрэхъу-хыагъэм тетэу разведчикхэр зекIуагъэх, лыгъэ зэрэхэлтыр кьа-у шы хъ а т з э, ящыкIэгъэ кьэ-бархэр кьаугъо-игъэх, «бзэгоу» пый дзэкIо-липлIа кызыдашэгъ.

Охътабэ темышIэу Даурым джыри пшгъэрылхъу кыфа-шIы: псыхъом иадэрабгъу тидзэкIолI-хэм ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр кыришынхэ фае. Зипэшэ раз-ведчикхэм ягъусэу чэщым псы-хъом исыкIыгъэх. Ящэнэрэу гъо-мылапхъэхэр зэрылхъэ кьошбо инымкIэ псыхъом кысыкIыж-хэзэ, пшгъэ кьауо кыригъэжыагъ. Мурат ыбгъэ зыгорэ кызырэтэ-фагъэм кыгъэгумэкIыгъ, ыкIы-шъуи фабэм зэлыкIоу ригъэ-жыагъ. «СыкъауIэгъэнэуи?» — ышхъэ зыкыридагъ гушIысэ гуаом. Фуфайкэу шыгъыр кы-тIати зызэгъухым, шэу кыте-фагъэр кыдэзыгъ. Гъэзет зэ-хуэплIэнкIагъэхэу Сталинград иухъума-кIохэм яхышIэгъэ тхы-гъэхэр зэрытхэу ыбгъэ дэлы-гъэхэм шэр апхырымкIыгъэу кычIэкIыгъ. Къуагъэр нахь кьапэблэгъагъэм, гъэзетхэми яшIуагъэ кызырэмкIотыгъэр кыгурыIуагъ. ЯщыкIэгъэшт гъомылапхъэр кыраши, чIыпIэ кьинэу зэрыфагъэхэр зэпачыхэзэ япшгъэрылхъу кьагъэцIагъ, кызы-рэкIожыгъэхэм фэшI разведчик-хэм япэшэ Мурат лыхъужыщIэ кыфагъэшбошэным ищыкIэгъэ документхэр ыгъэхъазырынхэу

Пенсием зэкIоым, Даур Му-ратэ къуаджэм обществэннэ-по-литикэ щылакIэу дэлым чанэу хэлажэштэгъ. ЕджапIэхэм, бригадэхэм бэрэ кьащыгушы-Iэштэгъ, Хэгъэгу зэошхом текI-оныгъэу кыщыдахыгъэр кызырафэ-кIугъэр ныбжыкIэ-хэм кьафиIуатэштэгъ.

Даур Мурат унэгъо дахэ зэришIагъэри кыахъэгъэщыт. Ащ иунагъо щанIугъэ кIэлх: Аслан, Юр, Исолик, Аюб, Каз-бек, Рэшид. Джащ фэдизкIэ Даур лакъор Мурат ыгъэбаигъ (ежыр ахэсэу сурэтым итх).

Даур Лакъом кыахэкIыгъэ Мурат джащ фэдэ шIушIэгъабэу илхъэм кыфахыгъэ непэ кызы-нэсыгъэм лыгъэныгъэу фашIы-рэр. А Лакъом ицIыф цIэры-Iохэм ясатырэ ари хэт.

ЛIХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.
(Джыри кыкIэлъыкIотт).

АДЫГЭ лъэпкъым кызыз-пичыгъэ зманыбэм лакъом мэхъанэ ин щырымтэу зыкIа кы-хэкIыгъэп. ШысабэкIэ кьэбгъэ-лхъэгон плъэкIышт Лакъом осэшхо зэрэфашIыштыгъэр. ЯмынэIосэлIыр е бзылфыгъэр кызыхэкIыгъэ Лакъом кIэуп-чIэхэу зызэрагъашIэкIэ, ар зы-фэдэу зэхахыгъэмкIэ цIыфэу алгъэурэм уасэу фашIыштыр нафэ кьафэхъуштыгъ. Щытхъу зыпылэ Лакъоу бэмэ лыгъэныгъэ зыфашIыштыгъэм цIыф дэй кы-хэмыкIыштэу алгъэтэштэгъ.

ЗэуапIэм е IофшIэным лыб-ланэу ыкIа чанэу закъыщыз-гъэлъэгъогъэ кIалэр зыщыщыр зызэрагъашIэкIэ, ащ фэдэ лIэкъо цIэрыIоу кызыхэкIыгъэм ына-пэ зэрэтырымыхыштым зэкIэми яхыхъэ телыгъ. КIалэм кышчэ-гъэ пшгъагъэм илIакъо зыфэдэм щыгъуазэ хъухэрэм алоштыгъ ар нысэ дэгъу хъушгъу.

Бэ джащ фэдэ лъэныкыо зэ-фэшхъафхэу Лакъом ифэшъо-шэ уасэ фашIынымкIэ сыдигъуи адыгэхэм кыдалгытэхэрэр. Иакъыл кызыщыкIуагъэм кы-щегъэжыагъэу хульфыгъэ, бзы-лфыгъэи зэрыгъуазэрэр Лакъоу зыщышым идахэу алорэм хигъэ-хъоныр, ащ ищытхъу ыIэтыныр, идэй арымгъэIоныр ары.

Тызыхэт лъэхъанми шIукIэ зигугъу языгъэшIыхэрэ Лакъо-хэу адыгэ лъэпкъымкIэ тилхэр макIэп. Ахэм ащыщэу зы Лакъо икыуатэмэ пытэ сыкытегушыIэ сшIоигъу. А Лакъом щыщхэр непэ ащэпсэху тикъуаджэхэу Хьакурынэхъаблэ, Мамхыгъэ, Адэмые, Хьа-кIэмзые. Ситхы-гъэкIэ шъуапашхъэ кызыгъу-цощтхэр адыгэ чылэ шIагъоу Адэмые Даур лIэкъо иным ил-ыкIо унагъохэу дэхсхэм къарыхъу-хъэгъэхэ зэлгашIэхэрэ лы цIэ-рыIохэу, заоми, IофшIэным и лыгъэу ахэлтыр кьащызыгъэ-лхъэуагъэхэу, кызыхэкIыгъэхэм анапэ зыгъэдэхъагъэхэу непэ кызынэсыгъэм шIукIэ зыцIэ раIорэ цIыфых.

Адэмые Даурхэм якIэлиплI сыкызытегушыIэ сшIоигъор. Ахэр непэ кыпхъэтыжхэп, Тхьэм къарипэсыгъэ гъэшIэ уахътэр тичIыгу щызэпачи, егъэшIэрэ дунай лъапIэм екIужыгъэх. Ахэм заоми, IофшIэным чаныгъэу кьащызхагъэфагъэм, ялIакъо щытхъоу кыфахыгъэм Даурхэм ямызакъоу, зэкIэ зышIэштэгъэхэр аргъушхох.

Хьымыщ ыкъо Мурат

Журналист IофшIэнэу илхъэ 52-м кьехъугъэу сызыпылтым кьэзгъэшIэштым сигукъэкIыж-хэм кьахэжыу-кIыныхэу цIыф дэгъубэм сашIуIагъ. Ахэм зыкIэ ащыщ ситхыгъэкIэ шъуа-пашхъэ кызыгъэуцощтыр.

ТишIыIэныгъэ уахътэ кыахэ-фагъ Красногвардейскэ районным щыщ колхозу «Родина» зыла-гъэм чIыгулэжыными, былым-хъунми гъэхъэгъэшIоу ащишIы-хэрэм афэшI щытхъоу фалорэм хэхэо зэпытэу. Ащ кыахэкIэу тэри, лъэпкъ гъэзетэу «Социали-стическэ Адыгейм» ижурналист-хэм, а хызмэтшIапIэм бэрэ ти-шыпэ дгъазэштэгъ. Джащ фэ-дэу IофшIэ анахыжыгъэу тире-дакцие а лъэхъаным щылажэ-штыгъэхэм ащыщ Хьа-кIэмзы Рэ-щыдэ сыригъусэу мафэ горэм тыкIуагъ тхьаматэ цIэрыIоу хэхум ихъухъэгъэ Федор Ноздриныр зипэшэ колхозу «Родина». Тытефагъ Iофыгъэ зэфэшхъаф-хэм зыщатэгущыIэхэрэ зIу-кIэ яIэу. Ащ щызэхэтхыштыр тиш-ыкIэгъэштэу, тызыфаехэри кы-щытлэгъуштыгъэу ыIуи, Рэщыдэ зIу-кIэ зыщыкIорэ унэм ты-ригъэхъагъ. ЗэкIэ кьэгушыла-гъэ-хэм: тхьаматэми, адэмые брига-

АДЫГЭ КЪЭРАЛЫГЪО УНИВЕРСИТЕТЫР КЪЫЗЫЗЭУАХЫГЪЭР ИЛЪЭС 70-РЭ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

КІэлэегъаджэр еджэзэпытын фæе

Мы гушылэхэр бэрэ зэхэс-хыгъэх, ау ямэхьанэ икьоу къызызгурыуагъэр 1951-рэ илээсым Мыекьопэ илээситы къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым ыуж урысыбзэмрэ урыс литературэмрэкІэ езгъэджэнху Пэнэжыкьое гурыт еджапІэм сызагъаклор ары. Институтыр дэгъу дэдэу къэ-сыухыгъэти, зэкІэ сэшІэ сшІо-шыштыгъэ. ЗысагъэуплэкІу-жыныу ашыгъэм фэдэу, класс зэхэпхыгъэхэр къысатыгъэх: яхэнэрэ адыгэ классыр, яблэн-нэрэ урыс ыкІи адыгэ классыр, ятфэнэрэ урыс классыр ыкІи яенэрэ адыгэ классыр. Плэ-кымэ, а зэфшъхьаф класс кы-пыр кызэдзІэти, дэгъоу егъадж. Класс пэпчэ исхэр тетрадху зыдатхэрэри игъом уплэкІу-х, хуэкьоныгъэу хашыхъ-хэрэми шыуагъэ имыІэу Іоф адягъашІ. Методическэуи урокхэр шІэныгъэр зынэсыгъэм дакІоу зэгъзафэх. Ахэм Іо-фышхо апылтыгъ.

Чэши мафи зэпымыоу си-шІэныгъэ хэзгъэхъон фъэгъ ыкІи ащ слэкІ къэмынэу Іоф дасшІэу езгъэжыагъ. АщкІэ си-насып къыубыгъи, апэрэ илээ-сым Іоф дэсшІэнэу сыгофэгъагъ кІэлэегъэджэ ІэпІэсэшхоу Эм-мануил Юдоловичым. Ар лЫ рэхъатэу, ыпкыкІэ пытэу зэ-хэлъэу, плІэу шыуамбгъоу, мы-лэгъ дэдэу, кылоплы зыхыкІэ уигъэгъушІоу, Іушыгъэ горэ къызырилоштым уежэщтыгъэ. КыІорэм хэпІухыжыын-хэп-лхыжыын шымыІэу, шыІэ-ныгъэм кыыхыгъэу зэфхы-сыж, зэгъэпшэгъэ гъэшІэгъон-хэр хэлъэу шытыгъ. Арышъ, уедэлүзэпытыгъэми уезэщы-щтыгъэп. Ащ опытышхоу, шІэ-ныгъэ куоу урысыбзэмкІэ литературэмкІэ, илагъэхэр пкьэ-ушхоу кыскІэуцогъагъэх, ин-ститутым шІэныгъэу кыси-тыгъэм фэдиз кыгуагъэхъо-жыгъагъэ пліом ухуэкьощтэп. Ау ащ кыситыгъэ шІэныгъэ-ри, опыту кыситыгъэлэгъугъэ-ри икьугъэп кІэлэеджаклэм ят-хыгъэхэм хуэкьоныгъэу ялэхэр

шІэныгъэ лъапсэ яІэу зэхэс-фынхэмкІэ, згъэтэрэзынхэмкІэ. Ащ къышызгурыуагъэ теорие-мкІэ шІэныгъэу сІэр зэри-мыкьурэр. Мыекьуапэ облоном инспекторэу сыкызащэжым анахъэу сызыфэгъэр сишІэ-ныгъэ хэзгъэхъон арыгъэ. АщкІэ лъэшэу кыздеІагъ КПСС-м и Адыгэ хэку коми-тет. Ащ амал кыситыгъэ бзэ-шІэныгъэмкІэ аспирантурэм сычІэхъанэу. УрысыбзэмкІэ Горькэм дэт къэралыгъо уни-верситетым ипрофессорэу Го-ловин Борис Николай ыкьор сипащэу диссертацие стхи, 1964-рэ илээсым кызгъэшъп-къэжыи, Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым Іоф шысшІэнэу сыкыкІожыгъэ: урысыбзэмкІэ кафедрэм сы-щылэжънэу саштагъ. Бэ те-мышІэу кафедрэм сырипэщэ-нэу сыхадзыгъ: пшъэрылтышхо кысфашыгъ.

Коллективэу сызыхъагъэм ушыгушІуфынэу шытыгъ: зэ-дэлүжъху, шъхъэклафэ зэфашы-ныр яшэныгъ. ШІэныгъэ куу, опыт гъэнэфагъэ зІлэхэри ахэтыгъэх. Ахэм ашыштыгъэх филологие шІэныгъэхэмкІэ кан-дидатэу, доцентэу Флоровская Валентина Александр ыпхъур, кІэлэегъэджэ шъхъаІу Вирчен-ко Федор Иван ыкьор. Нахы-бэр ныбжыкІагъ — аспиран-турэр къаухыгъэу, диссертаци-е хэр зытхыху НэмыІэкьэ Розэ, Людмила Цыпленковар, Истомина Валентинэ, Рыбач-кина Еленэ, АфэшІыжэ Лю-бовь, Аульэ Казбек, Абрэдж Ачэрдан, Корчагина Софье, Шъхъэпэцэ Минэ, Шышхъэ Неллэ, ШъхъакІумэдэ Мари-ет ыкІи ахэм анэмыкІхэри.

Іофэу зыфэгъазэрэр мыхэм дэгъоу агъэцакІэщтыгъэ, сыда пліом ахэр ныбжыкІагъэх, зэ-рырагъэджэрэ дисциплинэр куоу ашІэщтыгъэ, студентхэр шІу алэгъуштыгъэх, студентхэм къафалотэщт материалу кы-хаутыгъэху, журнал зэфэшъ-хъафхэм къадэхъагъэхэм игъом яджэщтыгъэх, рагъаджэхэ зы-

хыкІэ студентхэм шэн гъэнэ-фагъэу яІэр къыдалтыгъэщты-гъэ. Ащ нэмыкІэу охтэ гъэнэ-фагъэ яІэу студентху еджэныр нахъ хылыгъэ кызыфэхъуэрэм Іоф адашІэщтыгъэ. Арыни фæе урысыбзэм икафедрэ я XX-рэ лІэшІэгъум ия 60—70-рэ илээс-хэм апэ зыкІитыштыгъэр. ЕІа-ни а илээсхэм тикафедрэ къазэрэхъыштыгъэр кружок-хэм ахэлэжънхэр студентхэм зэрякІэсагъэр ары.

Дисциплинэ пэпчэ (джырэ уахтэ иурысыбз) урысыбзэм итарихъ, бзэхэр зэрээрэгъэба-ижыхэрэм кырыкІуагъэхэр, бзэм ятарихъхэмкІэ кружок зэфэшъхъафхэм Іоф ашІэ-щтыгъ. Ахэм ашагъэхъазы-рэгъэ докладхэм конференци-ехэм къащаджэщтыгъэх. Нахъ доклад дэгъухэр нэмыкІ къа-лэхэми къащашІыштыгъэх. Ащ фэдэу наукэм а уахтэм хэцагъэ хуыгагъэхэр бзэшІэ-ныгъэм куоу хэхагъэх, мате-риал гъэшІэгъонхэр агъэхъазы-рыгъэх. Ахэм ашышхэм непэ урысыбзэмкІэ е литературэмкІэ доктор хуыгъэу ахэтыр макІэп. Наукэр ыпэ лыгъэкІотэгъэ-нымкІэ студентхэм къаугъои-рэ шысэхэм мэхъанэшхо ялагъ. ГушыІэм пае, сз тиуниверситет истудентхэр лъэшэу кызде-Іагъэх кІэлэеджакІохэм яурыс жабзэ хуэкьоныгъэу хашІы-хъэхэрэр сыугъоинхэмкІэ, къэстхыханхэмкІэ. Джащ фэ-дэу урыс гушыІэху адыгабзэм кыыхъагъэхэм язекІуакІэ, язэ-рщыт, хуэкьоныгъэу афэхъу-гъэхэр кызгъэлэгъонхэмкІэ студентхэр лъэшэу ІэпыІэгъу кысфэхъуыгъэх. Наукэм пыл-хэм дэгъоу ашІэ цыфышІэу ду-наим тетхэм яугъоин, ягъэфед-дэн, тхыбзэм, жэрыуабзэм зэ-рщыбгъэфедэщтхэм, ахэм яп-чъагъэ къэллпытэным бырсы-рзу кыпыкІырэр. АхэмкІэ студентхэр ІэпыІэгъушхо кыс-фэхъуштыгъэх. Джи фэдагъэп а уахтэу сыкызытегушыІэ-рэр: студентхэм Іо хэмылэу япІорэр агъэцакІэщтыгъэ. Пшъэрыл афэшІэу шысэхэр

къаугъоинху къуаджэм зыб-гъакІохэкІэ, пшъэрылэу афэп-шыгъэр амыгъэцакІэу, гъунэм намыгъэсэу къагъэзэжышты-гъэп. Ары, а блэкІыгъэ илээс-хэм Адыгэ къэралыгъо универ-ситетым шІэныгъэлэжъхэм студентхэр яІэпыІэгъушхо агъэ-хъагъэм уасэ афэшІыгъуай. Шысэхэр къаугъоинхэмкІэ яшпыпкъэу кыдделэгъэ сту-дентхэм ашышхы УпчІэжъкьэ, ГошІлапІэ, Къатмэс ФатІимэт, Чэтыжъ Маринэ, нэмыкІхэри. Ахэм къаугъоингъэ шысэхэм джи уалыхъугъэкІи умыгъо-тыжыын бзу къахэкІышты. Джи ахэм чыпІэ зэфэшъхъафхэм Іоф ашІэ. Арышъ, студент-хэм материал угъоинымкІэ яшлуагъэу къагъэкІуагъэр тшы-гъупшэ хуыштыгъ. Ахэр научнэ ІофшІагъэу ттхыхэрэм ащыд-гъэунэфынхэ фæе, сыда пліомэ ащ фэдэ еклІаІаІэм плуныгъэ мэхъанэ хэлъ. Тхылхэу «Дву-язычие и культура русской речи» (Майкоп, 1977) ыкІи «Адыгейские фамилии и име-на» (Майкоп, 2002) зыфІохэрэр стхынхэмкІэ яшлуагъэу кыса-гъэкІыгъэм пае аферым ясІо. Студентхэр ІэпыІэгъу кысфэ-мыхъуыгъэхэмэ, а тхылхэр кыдэмыкІыныгъэхэкІи мэхъу. Джири ащ фэдэ ІофшІэнху лъэкпкІу културэмкІэ мэхъанэш-хо зІлэу тапэкІэ кыэтыр макІэп.

А илээсхэм гъэсэныгъэ Іо-фыр ыпэкІэ лыгъэкІотэны-гъэмкІэ тиуниверситет ышІа-гъэр бэ: илээсипшІэу урысыб-зэм икафедрэ зысэсцагъэм бзэмрэ литературэмрэкІэ ра-гъэджэнху филологисъэ пчъагъэ филологиемкІэ факуль-тетым кыгъэхъазырыгъ. А лъэхъаным бзэшІэныгъэмкІэ ыкІи литературэмкІэ кандидат ыкІи доктор хуыгъэх Пэнэшъу Уцужыкьэ (джыдэдэм фило-логие шІэныгъэхэмкІэ доктор, филологиемкІэ факультетым идекан, профессор), Пэрэныкьэ Къутасэ (филологие шІэны-гъэхэмкІэ доктор, профессор), Авдеева Ольга Иван ыпхъур, Тутарышъ Марзият, Грибина

Любовь Владислав ыпхъур (бзэшІэныгъэмкІэ, педагоги-кэмкІэ кандидаты). Зигугъу къэсшІыгъэхэми, ахэм анэ-мыкІху шІэныгъэ куум хэха-гъэмэ студентхэр рагъэджэхэ кьодьерэп, студентхэр зэрэб-гъэджэщт ІэпыІэгъушхэр атхых, бзэм, литературэм джири зэ-хэмыфыгъэ Іофыгъоу хэлхэм емызэшху Іоф адашІэ, наукэр ыпэкІэ лъагъэкІуатэ. Арышъ, факультет пэпчэ уубытымэ уигъэгъушІонэу гъэхъагъэу иІэр макІэп.

Непэ гъэсэныгъэм еклІаІа-Іэу иІэхэр зэблэхъух, студент-хэм еджэнымкІэ амалэу яІэмэ ахэхъо, наукэм Іоф дэзышІэ зышІоигъохэм компьютэрхэр къаделэх, техникэу бгъэфедэн плъэкІыштым хэхъо, уигупшы-сэ икьоу бгъэфедэнымкІэ Іэубытыплэу шыІэмэ заушъом-бгъу, грант зэфэшъхъафхэм уахэлэжъэнымкІэ пэрыоху кыпфэхъун шыІэп. Арышъ, ныбжыкІэу зишІэныгъэ, зиІэпІэсэныгъэ зыгъэфедэнхэ зыІорэм университетыри, къэ-ралыгъори, пащэу тиІэхэри дэлэнху хызырых. Ахэр агъэ-цкІэнху тызыхъэрэ юбилей-нэ илээс еджэгъур шыт. Ащ гъэхъэгъаІэхэр кытынху тыщэгъуы, тишІэныгъэ зэрэ-хэдгъэхъоштыми темызэщынэу тыгукІэ тыпылтышты. Мурадэу тишыгъэхэр кыддэхъунхэмкІэ, егъэджэн-плуныгъэм ехы-лэгъэ научнэ ІофшІагъэу дгъэ-хъазырыгъэхэр кыдэгъэ-кІыгъэнхэмкІэ ректорэу, про-фессорэу Хъунэго Рэщыди, апэрэ проректорэу, профессорэу КІэрмыт Казбеки, наукэмкІэ проректорэу, профессорэу Ша-ханова Ангелини Іофышхо ашІэ, яшлуагъэ кытагъэкІы.

БЛЭГЪОЖЪ Зулъарин.
Филологие шІэныгъэ-хэмкІэ доктор, Адыгэ къэ-ралыгъо университетым ипрофессор.

Шъахыибэ иунэгъо лэжъакІу

Мэшукьохэм егъашІэм лэжъакІо-хэзэ къахыи, ІофшІэным ныбжыи ыгъэ-шъахыгъэхэп. Мэшукьэ Шъахыибэ ятэ дунаим ехыжи, изакъоу унэгъо Іофыр кызылэхъэнэм, илээс 20 ныІэ-ныбжыгъэр. А лъэхъаным колхозхэр зэхэщтыгъэх. Хабзэм пэмыуцужы-штыгъ нахъ мышІэми, дэу кыдзэ-кІогъагъэх. Ишагу былымэу дэтыр зы-закъуи кыдамынэу дащи, къаунэ-кІыгъагъ, кулаккІэ кьеджэщтыгъэх, ишъхъэгъусэ Мэдини цыфхэм зыха-Іоштыгъэп. Къуаджэм шыІаІэ зэрэ-щырямыІэм ыпкІэ кыкІыкІэ, дэкІы-жыжи, яунэкьощэу кьэбэртэе хэгъэу исхэм адэжэ кІожыгъагъэх.

Зэо лъэхъаным Шъахыибэ ишъэ-жыехэр, Муратэрэ Хъасанэрэ, цум-бжэу телым тесху, къамышымкІэ агъэІорышІээ жьоштыгъэх. 1943-рэ илээсым еж зыхэкІуадэм, нахыжъэу Муратэ илээс 14, Хъасанэ илээс 11 аныбжыгъэ, ашнахыкІэ Аслъан илээсиплым нэсыгъэ кьодыагъ. Зэо-ужым Мэдинэ шъэжыехэр игъусэху якьуаджэ къагъэзэжыи, ятэжэ иунэ-чІэтысхъэжыгъагъэх. Ныр губгъом шылажъэу, кІэлэцІыкІушхэр прицепи-кэу кІохэзэ, колхозыр этезыгъэу, кын

чыпІэ итыти, Мэшъу-кьомэ яунэ ащэнэу рахъухъагъ. Мэдинэ кІэлэцІыкІушхэр зэри-гъусэху унэм кыкІа-гъэкІыжи, шагум дэт къакъырыр къафагъэ-нэгъагъ. Гъунэгъухэр ары хэзышъыжыгъа-гъэхэр. Ахэр кызэхъа-хъэжи, къакъырым ышъхъэ тыралхъэгъагъ, пчыи, шъхъаныгъупчыи хагъэуцогъагъ.

Ауштэу къадэзекІо-гъагъэх нахъ мышІэми, 1953-рэ илээсым зэши-щым язырэ Хъасанэ Ейскэ дэт мэкъумэщ еджапІэм зыгъэкІогъа-гъэр колхозыр ары. Техник-птицеводэу ар кыухи, апэрэ чэтэхъо фермэу кы-зэІуахыгъэм иІофшІэн шыригъэжыгъагъ. Нэужым Хъасанэ мэкъумэщ институтым щеджагъ, Москва курсхэми агъэкІогъагъ. Илээсыбэрэ станицэу Советскэм исов-хоз идиректорыгъ. ІофшІэн чанэу, гу-етыныгъэ фыриІэу зэригъэцакІэрэм фэшІ къэралыгъо награджэр кыфагъэшъошагъэх.

1992-рэ илээсым кышыублагъэу Хъа-санэ пенсием шыІ. Ишъхъэгъусэ Мерэм-хъанрэ ежыррэ кІэ-литфэ зедапІугъ, пхъо-рэлъфипшІ яІ, пхъо-рэлъфым ипхъорэлъ-фыжи яІ хуыгъэ.

— Колхозым дэи, дэгъуи кытишІагъ, — еІо ащ. — Ти-мылкъу ттырихи, унэм тыкычІифы-гъагъ, ау ары сезыгъэ-джагъэр, джи сызэ-рыс унэри сзыгъэ-шыжыгъэр.

Хъасанэрэ Аслъан-рэ ашнахыжъэу Му-рат ышнахыкІэхэм апае кыныбэ зэрэ-зэригъэлэгъугъэр непэ кызнэсыгъэми ахэм къаІожыи. Илээс 16 нахыбэ ымы-ныбжъэу тракторым тетІысхъагъагъ. МТС-м шылажъэщтыгъ. Километр пчъагъэ лъэ-сэу ыкІузэ ІофышІэ кІоштыгъ. Кыны-гъуабэ ащ кызыщычыгъ. Илээс 68-рэ ыныб-жъэу 1996-рэ илээсым дунаим ехыжыгъ. Зэшхэм анахыкІэу Аслъан непэ илээс

71-рэ ыныбжъ. Ащи ышхэм афэдэу мэкъумэщ хызмэтым ишыІэныгъэ рип-хыгъ. Зоотехник сэнэхъатэу зэри-гъэгъотыгъэмкІэ илээсыбэрэ Іоф ышІагъ, нэужым ар колхозым итхъамэ-тагъ. Аслъан апэрэ фермерхэм ашыш.

— Іоф пстэури егъэжыгъуай, — еІо ащ апэрэ лъэбэкьоу шидзыгъэхэр ыгу кьэкІыжыхэзэ, — ау укаштэ хуыштыгъ. Чыгум хэмылхъэрэр кыхэпхыжы-щтэп, упымылымэ зыпары кыуитыштыгъ. Аслъан икІэлэ нахыкІэу Юныс игъу-сэу чыгулэжыныр рагъэжыгъагъ, лэ-жыгъэ бэгъуагъэ къахыжыштыгъ, апэрэ чыпІэхэр районым щаубыты-щтыгъэх. Непэ Юныс изакъоу чыгум иІоф ыуж ит. Мыгъи мары коц гекта-ри 120-рэ ылэжыи, Іуихыжыгъэ, цыф-хэми къафэфэрэр алэкІигъэхъажыгъ. Ежхэм яунаеу шъхъал яІэу, ащи илээс псаум Іоф рагъашІэ.

Мэшукьохэм ІофшІэныр шІу алэгъ-гоу, лэжъэным зэрэдэмышъахыхэрэм, цыфхэм шІукІэ, дахэкІэ зэрэпэ-гъокІыхэрэм, яшлуагъэ ренэу зэрара-гъэкІырэм апае шъхъэкІэфшхо афашыи, яшлулэгъу афырагъэгъэзэжыи. Ар зы-мыуасэ шыІэп.

НАРТ Амин.
Шъхъашэфыжъ,
Успенскэ район.
Сурэтым итыр: **Мэшукьэ Хъасан.**

ЯШІЭНЫГЪЭ ДУНАИМ ШАГЪЭФЕДЭ

Бзэхэр зыщызэрагъэшлэрэ Гупчэу «Активым» ия 18-рэ илээс еджэгъу зэрэригъажьэрэм зыщыдгъэгъозэным ыпэкІэ тарихъым инэклубгомэ зафэдгъэзагъ. Зэфэхьысыжмэ кыызэрагъэлъагъорэмкІэ, Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ, Мыекъуапэ иадминистрация, нэмыкІхэм гъусэныгъэ адишызэ, унэе еджаплэм дунэе опытыр лъэхъаным диштэу егъэфедэ, шІэныгъэм «иункІыбзэхэм» алыхъухэрэм «Активыр» кІуапІэ афэхъугъ.

Кембридж иаттестат дунаим шаштагъ, мэхъэнэ ин илэу алыгътэ. Ар зэратырэр ишІэныгъэкІэ къахэщы. ИнджылызыбзэкІэ еджэн, тхэн, гушыІэн елэкІы, зэдзэкІыжын Іофыгъохэр дэгъоу егъэцакІэх. Аттестатыр зэ кызыпфагъэшъуашэкІэ, уишІэныгъэхэр къэбгъэшъыпкъэжынкхэм пае, икІэрыкІэу ушэтынхэр птынхэу ищыкІагъэп. ІэкІыб къралхэм къарыкІыгъэмэ уаукІагъэми, докладхэр, шІэныгъэм ехыллэгъэ зэфэхьысыжхэр птхыштхэми, «Активым» узэрэщеджэгъэм ишІогъэшхо кыюкІыжышт.

— Экономикэм, политикэм, социальнэ Іофыгъомэ, культурэм, нэмыкІхэми зафэбгъэзагъэми, лъэхъаным диштэрэ гъэ-

сэныгъэ зэбгъэгъотынымкІэ типрограммэхэр гъэшІэгъонэу гъэпсыгъэх, — еІо «Активым» иди-ректор шъхьаІэу Едыдж Мэмэт. — Адыгабзэр, инджылызыбзэр, урысыбзэр, нэмыкІхэри тиеджаплэ щызыкІугъэхэр кІэгъожыгъэхэу зыкІы кыхъкІыгъэп.

Уахътэр пкІэнчъэу агъакІорэп

Илээси 5 зыныбжхэм къащегъэжъагъэу «Активым» щеджэрэмэ дунаир зэрагъэлъэгъу

ашІоигъу. Илээс 17-м кыкІоцІ еджэкІо мини 6-м ехъумэ «Активыр» къаухыгъ. Ащ шеджэгъэмэ ащыщхэр Москва, Санкт-Петербург, ІэкІыб хэгъэгумэ, Адыгэ Республикэм, фэшъафхэми ащэлажъэх. Мыекъуапэ, Адыгеим, нэмыкІхэми ащыкІогъэ олимпиадэмэ «Активым» щеджэрэмэ щытхъу тхылъхэр къащыдахыгъэх. ЛыІужъу Дарнизэт, Хьагъур Азэ, Зезэрхъэ Азэ, Тхьагъэпсэу Иляс, Артем Нетиковым «Активым» иолимпиадэхэм апэрэ чІыплэхэр къащыдахыгъэх.

ГъэсэнэгъэмкІэ УФ-м иакадемие зехищэгъэ Дунэе зэнэкъокъоу «Английский бульдог» зыфиІорэм «Активым» щеджэрэ Мамый СултІан апэрэ чІыплэр кыщыфагъэшъошагъ. Ар Мыекъуапэ ия 2-рэ гурыт еджаплэ икІэлэеджакІу.

2009 — 2010-рэ илээс еджэгъур нэбгырэ 69-м оценкэ дэгъу дэдэкІэ аухыгъ. АдыгабзэкІэ кІэлэщыкІухэри, зыныбжы икыугъэхэри Шыгъушэ Аидэ регъаджэх. ГушыІакІэ тиньдэльфыбзэкІэ зымышІэщтыгъэхэм адыгэ оредхэр къаІох, усэхэм къяджэх. Урысхэри, нэмыкІ

лэпкымэ ащыщхэри адыгабзэкІэ еджэх. Наталья Воронина, ЛэупэкІэ Хьатыу, Чэтэо Нуран, Марина Моисеенковар, нэмыкІхэри адыгабзэкІэ кыддэгъушыІэх.

Даур Амир, Азэмаіт Иляс, Куфэнэ Ислъам, КІэрэщэ Алине, Шьоджэ Андзор, Мэрэтыкыо Аурикэ, Сижъажъэ Сижанэ, УдыкІэо Даринэ адыгабзэр кыгурыІо къодыеп. Усэмэ къяджэх, джэгукІэхэм ахэлажъэх, театрализованнэ едзыгъохэр къашІых.

— Ахэр кІэлэщыкІух, — еІо Шыгъушэ Аидэ. — Адыгабзэр ашІогъэшІэгъон хъугъэшъ, упчІабэ кысаты. Сигуапэу кыхъэсэгъэщы ны-тыхэр якІэлэщыкІумэ зэралпылэхэрэр, адыгабзэр арагъэшІэным зэрэпылхэр.

2010 — 2011-рэ илээс еджэгъур зыщырагъэжъэным «Активым» кыызэрэщытаІуагъэу, зышІэныгъэ хэзыгъахъо зышІоигъохэр нахъыбэ мэхъух. Ахэр зэреджэхэрэм дакІоу, Адыгэ Республикэм ифестивальхэм, зэнэкъокъумэ, нэмыкІ зэхэхэмэ чанэу ахэлажъэх.

«Активым» илээсыкІэ еджэгъур дэгъоу ыгъэкІонэу фэтэлэ.

КЛУБЭУ «ШЪО ІЭГУАОМ» ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Урысые медальхэр ТЫЖЪЫНЫХ

ТелефонкІэ къатыгъ. Урысыем футболымкІэ иклубэу «Шъо Іэгуаом» икІэх зэнэкъокъухэр Санкт-Петербург щыкІуагъэх. Адыгэкъалэ икомандэу тренерэу Хьаджэ-быекыо Мурат зипащэм ятіонэрэ чІыплэр кыдихи, футболистмэ тыжыи медальхэр къафагъэшъошагъэх. Адыгеир — Къэрэщэе-Щэрджэсыр — 1:2. Шышхъэлум и 28-м С.-Петербург щызэлукІагъэх. ТикомандэкІэ къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр Уджыхъу Рэмэзан.

Тифутболистхэр Краснодар тыгъуасэ кызыссыжыхэм Іэшъхэтетхэр, спортыр зикІасэхэр, ныбджэгъухэр, Іахылыхэр апэгъокІыгъэх. Адыгэкъалэ щы-

кІогъэ зэхэхэм футболистхэм ащыфэгъушІуагъэх, гушыІэ фабэхэр афаІуагъэх, адыгэ джэгур гъэшІэгъонэу кІуагъэ.

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

Чыплэу зыдэщытхэр

Шышхъэлум и 26-м ехъулэу купэу «КыбІлэм» хэтхэр чІыплэу зыдэщытхэмрэ очко пчъагъэу яІэмрэ:

1. «Черноморец» — 55
2. «Торпедо» — 49
3. «Мэщыкыу» — 39
4. «Астрахань» — 38
5. «Кавказтрансгаз» — 33
6. «Энергия» — 29
7. «МИТОС» — 29
8. «Зэкъошныгъ» — 28

9. «Краснодар-2000» — 28
10. «Беслан» — 27
11. «Дагдизель» — 25
12. «Ангушт» — 20
13. «Динамо» — 20
14. СКА — 19
15. «Таганрог» — 17
16. «Автодор» — 16
17. «Батайск» — 15.

Шышхъэлум и 31-м «Зэкъошныгъэр» Владикавказ щыІукІэшт чІыплэ командэу «Автодорым».

НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм
лэпкы ІофхэмкІэ,
ІэкІыб къралхэм
ащысэурэ тилъэп-
кыгъухэм адырІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьаІэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхъыІэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжы зы-
хыырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокабэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Тымыр-Кавказ
чІыплэ гъэлары-
шІанІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхыиу-
тыхэрэм мышъып-
кыагъэу къахафэ-
хэрэмкІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кІыжы ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэ-
рэмрэ яепІыкІэ
зэтемыфэн ылъэ-
кІышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхыырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкІи къэ-
зытхыгъэхэм
аІэкІэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4651
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2450

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00